EUROPEAN DATA PROTECTION SUPERVISOR

Stanovisko 3/2015

Veľká príležitosť pre Európu

Odporúčania EDPS týkajúce sa možností EÚ v súvislosti s reformou ochrany osobných údajov

28. júla 2015

Tri hlavné inštitúcie EÚ, Európsky parlament, Rada a Európska komisia, začali 24. júna 2015 rokovania v rámci spolurozhodovacieho postupu o navrhovanom všeobecnom nariadení o ochrane údajov (ďalej len „nariadenie GDPR"), ktorý je známy pod názvom neformálny „trialóg".[1] Základom pre tento trialóg je návrh Komisie z januára 2012, legislatívne uznesenie Parlamentu z 12. marca 2014 a všeobecný prístup Rady prijatý 15. júna 2015.[2] Tieto tri inštitúcie sa zaviazali zaoberať sa nariadením GDPR v rámci širšieho reformného balíka pre ochranu údajov, ktorý zahŕňa navrhovanú smernicu o policajných a justičných činnostiach. Tento proces by mal byť ukončený koncom roka 2015 a na základe neho by k formálnemu prijatiu oboch nástrojov mohlo dôjsť začiatkom roku 2016, po ktorom by malo nasledovať dvojročné prechodné obdobie.[3]

Európsky dozorný úradník pre ochranu údajov (EDPS) je nezávislou inštitúciou EÚ. Dozorný úradník sa nezúčastňuje na trialógu, ale v súlade s článkom 41 ods. 2 nariadenia 45/2001 je zodpovedný „Vzhľadom na spracovanie osobných údajov… za to, že inštitúcie orgány spoločenstva budú dodržiavať základné práva a slobody fyzických osôb, najmä ich právo na súkromie"… a „… za poradenstvo pre inštitúcie a orgány spoločenstva a dotknuté osoby vo všetkých veciach týkajúcich sa spracovania osobných údaj*ov". Dozorný úradník a zástupca dozorného úradníka boli vymenovaní v decembri 2014 s osobitným poslaním, a to vystupovať konštruktívnejšie a aktívnejšie a v marci 2015 uverejnili päťročnú stratégiu, v ktorej je vytýčené, ako plánujú vykonávať toto poslanie a prebrať za to zodpovednosť.[4]*

Toto stanovisko je prvým míľnikom v stratégii EDPS. Na základe diskusií s inštitúciami EÚ, členskými štátmi, občianskou spoločnosťou, priemyslom a inými zainteresovanými stranami cieľom nášho poradenstva je pomáhať účastníkom trialógu, aby včas dospeli k správnemu konsenzu. Nariadením GDPR sa zaoberá v dvoch častiach:

- *vízia EDPS, pokiaľ ide o pravidlá na ochranu údajov orientované na budúcnosť s názornými príkladmi našich odporúčaní a*
- *príloha („Príloha k stanovisku 3/2015: Porovnávacia tabuľka s textami nariadenia GDPR a odporúčaniami EDPS„) s tabuľkou so štyrmi stĺpcami pre porovnanie po jednotlivých článkoch textu nariadenia GDPR prijatého Komisiou, Parlamentom resp. Radou spoločne s odporúčaním EDPS.*

Stanovisko je zverejnené na našej webovej stránke a prostredníctvom mobilnej aplikácie. Doplnené bude na jeseň 2015 odporúčaniami týkajúcimi sa odôvodnení k nariadeniu GDPR a keď Rada prijme svoju všeobecnú pozíciu v súvislosti so smernicou o ochrane údajov aj k ochrane údajov vzťahujúcej sa na policajné a justičné činnosti.

Komplexné stanovisko EDPS k navrhovanému reformnému balíku z marca 2012 zostáva v platnosti. Po troch rokoch je však potrebné, aby sme naše rady aktualizovali v záujme bezprostrednejšieho zohľadnenia pozícií zákonodarcov a poskytli konkrétne odporúčania.[5] Tak ako v prípade stanoviska z roku 2012 aj toto stanovisko je v súlade so stanoviskami a vyhláseniami pracovnej skupiny zriadenej podľa článku 29 vrátane „dodatku" k „základným témam z hľadiska trialógu", ktorý bol prijatý 18. júna, ku ktorému EDPS prispel ako riadny člen pracovnej skupiny.[6]

Výnimočná príležitosť: Prečo je táto reforma taká dôležitá

EÚ sa nachádza na poslednom kilometri maratónu úsilia o reformu jej pravidiel týkajúcich sa ochrany osobných údajov. Všeobecné nariadenie o ochrane údajov v budúcich desaťročiach potenciálne ovplyvní všetky fyzické osoby v EÚ, všetky organizácie v EÚ, ktoré spracúvajú osobné údaje, ako aj organizácie mimo EÚ, ktoré spracúvajú osobné údaje týkajúce sa fyzických osôb v EÚ.[7] Nadišiel čas na ochranu základných práv a slobôd fyzických osôb v spoločnosti budúcnosti založenej na údajoch.

Účinná ochrana údajov prispieva k posilneniu fyzických osôb a motivovaniu zodpovedných podnikov a verejných orgánov. Právne predpisy v tejto oblasti sú zložité a odborné a vyžaduje sa odborné poradenstvo, najmä zo strany nezávislých orgánov pre ochranu údajov, ktoré rozumejú výzvam súvisiacim s ich dodržiavaním. Nariadenie GDPR patrí pravdepodobne k najdlhším v zbierke právnych predpisov Únie, takže EÚ musí byť teraz selektívna a zamerať sa na prvky, ktoré by ako neúmyselný dôsledok mohli nevhodne zasahovať do budúcich technológií. V textoch každej inštitúcie sa hlása jasnosť a zrozumiteľnosť v oblasti spracovania osobných údajov: takže nariadenie GDPR musí v praxi predstavovať to, čo sa hlása, a to byť čo možno najstručnejšie a zrozumiteľnejšie.

Parlament a Rada ako spoloční zákonodarcovia sú zodpovední za určenie konečného právneho textu a Komisia, ako iniciátorka právneho predpisu a strážkyňa zmlúv, im má napomáhať. EDPS sa nezúčastňuje na rokovaniach v rámci „trialógu“, z právneho hľadiska sme však kompetentní poskytovať poradenstvo a konať tak aktívne v súlade s právomocami súvisiacimi s funkciou dozorného úradníka a zástupcu dozorného úradníka a najnovšou stratégiou EDPS. Toto stanovisko čerpá z viac než desaťročných skúseností v oblasti dohľadu nad dodržiavaním predpisov o ochrane údajov a politického poradenstva s cieľom pomôcť inštitúciám dosiahnuť výsledok, ktorý bude slúžiť záujmom fyzických osôb.

Právne predpisy sú umením možného. Na stole sú predložené možnosti v podobe príslušných textov preferovaných Komisiou, Parlamentom a Radou, pričom každý obsahuje mnohé cenné ustanovenia, ale každý možno ešte vylepšiť. Výsledok nebude podľa nás dokonalý, ale máme v úmysle na poskytnúť inštitúciám podporu v záujme dosiahnutia najlepšieho možného výsledku. Z tohto dôvodu naše odporúčania neprekračujú rámec týchto troch textov. Založené sú na troch trvalých záujmoch:

- lepšie podmienky pre občanov,
- pravidlá, ktoré budú v praxi fungovať
- pravidlá, ktoré pretrvajú počas celej generácie.

Toto stanovisko je príkladom transparentnosti a zodpovednosti, čo sú dve zásady, ktoré patria asi k najvýraznejším inováciám nariadenia GDPR. Proces trialógu sa skúma omnoho pozornejšie než kedykoľvek predtým. Naše odporúčania sú verejné a chceli by sme vyzvať všetky inštitúcie EÚ, aby sa chopili iniciatívy a išli príkladom tak, aby táto legislatívna reforma bola výsledkom transparentného procesu a nie tajného kompromisu.

EÚ potrebuje novú dohodu o ochrane údajov, novú kapitolu. Zvyšok sveta tento proces pozorne sleduje. Prvoradá je kvalita nového právneho predpisu a jeho interakcia s globálnymi právnymi systémami a trendmi. Týmto stanoviskom EDPS signalizuje svoju ochotu a pripravenosť pomôcť zaistiť, aby EÚ čo najlepšie využila túto historickú príležitosť.

I. OBSAH

1 Lepšie podmienky pre občanov

Cieľom pravidiel EÚ bolo vždy uľahčenie toku údajov v rámci EÚ, ako aj s jej obchodnými partnermi, avšak so zreteľom na prednostný záujem o práva a slobody fyzických osôb. Internet umožnil nevídanú mieru prepojenia, sebavyjadrenia a priestoru na ponúkanie hodnôt podnikom a spotrebiteľom. Súkromie si však Európania cenia viac než kedykoľvek predtým. Podľa prieskumu Eurobarometer o ochrane údajov z júna 2015[8] viac než šesť z desiatich občanov nedôveruje online firmám a dve tretiny sú znepokojené, že nemajú úplnú kontrolu nad informáciami, ktoré tieto firmy poskytujú online.

Reformovaný rámec musí zachovávať a, ak je to možné, posilniť normy pre fyzické osoby. Reformný balík pre ochranu údajov bol navrhnutý predovšetkým ako prostriedok na „posilnenie práv na ochranu súkromia online“ zabezpečením, aby „ľudia boli lepšie informovaní o svojich právach a viac si kontrolovali svoje informácie.“[9] Zástupcovia organizácií občianskej spoločnosti napísali v apríli 2015 Európskej komisii, ktorá mala vyzvať inštitúcie, aby ostali verné týmto zámerom.[10]

Existujúce zásady stanovené v charte, primárnom právnom predpise EÚ, by sa mali uplatňovať dôsledne, dynamicky a inovačným spôsobom tak, aby boli v praxi efektívne pre občana. Reforma musí byť komplexná, teda v súlade s balíkom, keďže spracovanie údajov môže spadať pod osobitné právne nástroje, musí však byť jasná ich presná pôsobnosť a aká je medzi nimi interakcia, aby nevznikli diery v právnych predpisoch ohrozujúce záruky.[11]

Východiskom pre EDPS je dôstojnosť fyzickej osoby, čo presahuje problematiku prostého dodržiavania právnych predpisov.[12] Naše odporúčania sú založené na posúdení každého článku nariadenia GDPR jednotlivo aj súhrnne podľa toho, či bude posilňovať postavenie fyzickej osoby v porovnaní so súčasným rámcom. Referenčným bodom sú zásady v jadre ochrany údajov, a to v článku 8 Charty základných práv.[13]

1. Vymedzenie pojmov: nech je jasné, čo sú osobné údaje

- Fyzické osoby by mali mať možnosť účinnejšie uplatňovať svoje práva, pokiaľ ide o akékoľvek informácie, na základe ktorých ich možno identifikovať alebo vyčleniť, a to aj v prípade, keď sa informácie považujú za „pseudonymné“.[14]

2. Každé spracovanie údajov musí byť *tak* zákonné, *ako aj* opodstatnené

- Požiadavky na každé spracovanie údajov majú byť obmedzené na konkrétne účely a na právnom základe sú kumulatívne, bez alternatív. Odporúčame vyhnúť sa akémukoľvek spájaniu a tým oslabiť tieto zásady. EÚ by namiesto toho mala zachovať, zjednodušiť a uviesť do praxe zavedenú zásadu, že osobné údaje by sa mali používať len takými spôsobmi, ktoré sú zlučiteľné s pôvodnými účelmi ich zhromaždenia.[15]

- Súhlas predstavuje jeden možný právny základ pre spracovanie, je však potrebné, aby sme zabránili zaškrtávajúcim okienkam, ktoré fyzickej osobe neponúkajú žiadny zmysluplný výber a kde vôbec nie je potrebné spracovanie údajov. Odporúčame, aby sa ľuďom umožnilo poskytnúť rozsiahly alebo

obmedzený súhlas, napríklad na klinický výskum, ktorý sa dodržiava a ktorý je možné odvolať.[16]

- EDPS podporuje náležité, inovačné riešenia pre medzinárodné prenosy osobných údajov, ktoré umožňujú výmenu údajov a dodržiavanie ochrany údajov a zásad dohľadu. Dôrazne neodporúčame povolenie prenosov na základe oprávnených záujmov prevádzkovateľa z dôvodu nedostatočnej ochrany fyzickej osoby, neodporúčame tiež, aby EÚ otvorila dvere priamemu prístupu orgánom tretích krajín k údajom nachádzajúcim sa v EÚ. Akákoľvek žiadosť o prenos vydaná orgánmi v tretej krajine by mala byť uznaná len v prípade, keď sú dodržané normy stanovené v zmluvách o vzájomnej právnej pomoci, medzinárodných dohodách a iných legálnych cestách pre medzinárodnú spoluprácu.[17]

3. Nezávislejší, autoritatívnejší dohľad

- Orgány EÚ na ochranu údajov by mali byť pripravené na plnenie svojich úloh, keď nariadenie GDPR nadobudne účinnosť a Európsky výbor pre ochranu údajov bude plne funkčný, len čo nariadenie nadobudne účinnosť.[18]

- Orgány by mali byť schopné prejednať a vyšetriť sťažnosti a nároky podané dotknutými osobami alebo orgánmi, organizáciami a združeniami.

- Presadzovanie práv fyzických osôb si vyžaduje efektívny systém zodpovednosti a kompenzácie za škody spôsobené nezákonným spracúvaním údajov. Vzhľadom na jasné prekážky pri vymáhaní nápravy v praxi, fyzické osoby by mali mať možnosť v súdnych konaniach byť zastúpení orgánmi, organizáciami a združeniami.[19]

2 Pravidlá, ktoré budú v praxi fungovať

Záruky by sa nemali zamieňať s formalitami. V prípade prílišnej podrobnosti alebo pokusov na úrovni mikroriadenia podnikových procesov existuje riziko, že v budúcnosti budú neaktuálne. V takomto prípade by sme si mohli vziať príklad z príručky EÚ o hospodárskej súťaži, kde sa dôsledne presadzuje pomerne obmedzený súbor sekundárnych právnych predpisov a podporuje sa kultúra zodpovednosti a informovanosti v rámci podnikov.[20]

V každom z týchto troch textov sa vyžaduje väčšia prehľadnosť a jednoduchosť zo strany zodpovedných za spracovanie osobných údajov.[21] Rovnako aj technické povinnosti musia byť výstižné a zrozumiteľné, ak ich prevádzkovatelia majú správne vykonávať.[22]

Existujúce postupy nie sú posvätné: cieľom našich odporúčaní je identifikovať spôsoby na odstránenie byrokracie, minimalizovanie predpisov na dokumentáciu a nepodstatné formality. Vydávanie právnych predpisov odporúčame len vtedy, keď je to skutočne potrebné. Poskytuje sa tým priestor na manévrovanie pre podniky, verejné orgány alebo orgány na ochranu údajov: priestor, ktorý je potrebné vyplniť zodpovednosťou a usmernením zo strany orgánov na ochranu údajov. Vo všeobecnosti na základe našich odporúčaní by text nariadenia GDPR bol takmer o 30 % kratší, ako je priemerná dĺžka textu týchto troch inštitúcií.[23]

1. Účinné záruky, nie postupy

- Dokumentácia by mala byť prostriedkom a nie cieľom dodržiavania právnych predpisov, reforma musí byť zameraná na výsledky. Odporúčame odstupňovaný prístup, ktorým sa obmedzujú povinnosti prevádzkovateľov v súvislosti dokumentáciou na jednotnú politiku o tom, ako sa bude dodržiavať nariadenie pri zohľadnení rizík, pričom uvedené dodržiavanie musí transparentne preukázať, či ide o prenos, zmluvy so spracovateľmi, alebo oznámenia o porušení.[24]

- Na základe jasných kritérií na posúdenie rizík a na základe našich skúseností z dohľadu nad inštitúciami EÚ odporúčame požadovať oznamovanie porušení ochrany údajov len v prípade, keď sú ohrozené práva a slobody dotknutých osôb.[25]

- Iniciatívy priemyslu, či už prostredníctvom záväzných podnikových pravidiel, alebo osvedčení o zachovaní dôverného charakteru informácií by sa mali aktívne podporovať.[26]

2. Lepšia rovnováha medzi verejným záujmom a ochranou osobných údajov

- Pravidlá ochrany údajov by nemali brániť historickému, štatistickému a vedeckému výskumu, ktorý sa vykonáva skutočne vo verejnom záujme. Zodpovedné osoby musia prijať potrebné opatrenia na zabránenie, aby osobné údaje boli použité proti záujmu fyzickej osoby s osobitným dôrazom na pravidlá upravujúce citlivé informácie týkajúce sa napríklad zdravia.[27]

- Výskumníci a archivári by mali mať možnosť uchovávať údaje, pokiaľ bude potrebné, na základe týchto záruk.[28]

3. Dôvera v dozorné orgány a posilnenie ich postavenia

- Odporúčame umožniť dozorným orgánom vydať usmernenia pre prevádzkovateľov údajov a vypracovať vlastný rokovací poriadok v duchu zjednodušeného a jednoduchšieho uplatňovania nariadenia GDPR jediným dozorným orgánom („jednotné kontaktné miesto“) blízko občanom („blízkosť“).[29]

- Orgány by mali byť schopné stanoviť účinné, primerané a odrádzajúce nápravné a administratívne sankcie na základe všetkých relevantných okolností.[30]

3 Pravidlá, ktoré pretrvajú generáciu

Hlavný pilier súčasného rámca – smernica 95/46/ES slúžila ako vzor pre ďalšie právne predpisy týkajúce sa spracovania údajov v EÚ a na celom svete a dokonca poslúžila ako základ pre formuláciu práva na ochranu osobných údajov v článku 8 Charty základných práv. Touto reformou sa bude formovať spracovanie údajov pre generáciu, ktorá si nepamätá, aký bol život bez internetu. EÚ musí preto v plnej miere rozumieť tomu, aké dôsledky bude mať tento akt pre fyzické osoby a jeho udržateľnosť vzhľadom na technologický rozvoj.

Posledné roky sme boli svedkami exponenciálneho nárastu tvorby, zhromažďovania, analýzy a výmeny osobných informácií v dôsledku technologických inovácií ako internet vecí, cloud computing, veľké dáta a otvorené dáta, využívanie ktorých je podľa EÚ nevyhnutné pre jej konkurencieschopnosť.[31] Súdiac podľa dĺžky trvania smernice 95/46/ES je primerané očakávať podobný časový úsek pred ďalšou zásadnou revíziou pravidiel na ochranu údajov, možno až do konca tridsiatich rokov 21. storočia. Ešte dlho predtým možno očakávať, že technológie založené na údajoch splynú s umelou inteligenciou, spracovaním prirodzeného jazyka a biometrickými systémami a aplikácie budú podporené možnosťami strojového učenia na dosiahnutie vyspelej inteligencie.

Tieto technológie kladú nároky na zásady ochrany údajov. Reforma orientovaná na budúcnosť musí byť preto založená na dôstojnosti človeka a musí vychádzať z etiky. Musí napraviť nerovnováhu medzi inováciami v oblasti ochrany osobných údajov a ich využívaním a zabezpečiť efektívnosť záruk v našej digitalizovanej spoločnosti.

1. Zodpovedné obchodné postupy a inovačné techniky

- Reformy by mali zvrátiť najnovší trend smerujúci k tajnému sledovaniu a prijímaniu rozhodnutí na základe profilov skrytých pred fyzickou osobou. Problémom nie je cielená reklama alebo vytváranie profilov, ale skôr nedostatok zmysluplných informácií o algoritmickej logike, pomocou ktorej sa vytvárajú tieto profily a ovplyvňuje dotknutá osoba.[32] Odporúčame väčšiu transparentnosť zo strany prevádzkovateľov.

- Dôrazne podporujeme zavedenie zásad špecificky navrhnutej a štandardnej ochrany údajov ako prostriedku na naštartovanie trhovo orientovaných riešení v digitálnej ekonomike. Odporúčame jednoduchšie znenie v prípade požadovania, aby práva a záujmy fyzických osôb boli integrované do vývoja výrobkov a štandardného nastavenia.[33]

2. Oprávnené fyzické osoby

- Prenosnosť údajov je vstupnou bránou v digitálnom prostredí k užívateľskej kontrole, ktorá teraz, ako si fyzické osoby uvedomujú, chýba. Odporúčame umožniť priamy prenos dát od jedného prevádzkovateľa k inému na žiadosť dotknutej osoby a oprávniť dotknuté osoby, aby mohli získať kópie dát, ktoré sami môžu preniesť k inému prevádzkovateľovi.[34]

3. Nadčasové pravidlá

- Odporúčame vyhnúť sa jazyku a postupom, ktoré sa v budúcnosti môžu stať neaktuálnymi alebo spornými.[35]

4 Nedokončená práca

Prijatie reformného balíka EÚ orientovaného na budúcnosť bude síce pôsobivé, avšak nebude predstavovať kompletný úspech.

Všetky inštitúcie súhlasia, aby sa zásady nariadenia GDPR uplatňovali konzistentne na inštitúcie EÚ. Zasadzujeme sa za právnu istotu a jednotnosť právneho rámca a zároveň uznávame jedinečnosť verejného sektora EÚ a potrebu zabrániť oslabeniu súčasnej úrovne povinností (ako aj potrebu poskytnúť EDPS právny a organizačný základ).

Návrh konzistentný s nariadením GDPR na revíziu nariadenia 45/2001 by preto mala Komisia predložiť čo najskôr po ukončení rozhovorov o nariadení GDPR tak, aby sa obidva texty mohli začať uplatňovať v rovnakom čase.[36]

Po druhé, je jasné, že sa smernica 2002/58/ES („smernica o elektronickom súkromí") bude musieť zmeniť. Oveľa dôležitejšie je, že EÚ požaduje jasný rámec pre dôvernosť komunikácií, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou práva na ochranu súkromia, ktorým sa riadia všetky služby umožňujúce komunikácie a nielen poskytovatelia verejne dostupných elektronických komunikácií. Toto je potrebné urobiť prostredníctvom harmonizujúceho nariadenia poskytujúceho právnu istotu, v ktorom sú stanovené minimálne rovnaké normy ochrany ako v rámci smernice o elektronickom súkromí za rovnakých podmienok.

V tomto stanovisku sa preto odporúča prijať záväzok na čo najrýchlejšie prijatie návrhov v týchto dvoch oblastiach.

5 Rozhodujúci moment pre digitálne práva v Európe a mimo nej

Prvýkrát v rámci jednej generácie má EÚ príležitosť modernizovať a harmonizovať pravidlá o tom, ako sa majú spracovávať osobné informácie. Ochrana súkromia a ochrana osobných údajov nekonkurujú hospodárskemu rastu a medzinárodného obchodu, ani skvelým službám a produktom – sú súčasťou ponúkanej kvality a hodnoty. Ako Európska rada uznáva, dôvera je nevyhnutným predpokladom pre inovačné produkty a služby, ktoré sú založené na spracúvaní osobných údajov.

V roku 1995 EÚ bola priekopníkom v oblasti ochrany údajov. Teraz už viac než 100 krajín z celého sveta má právne predpisy o ochrane údajov a menej ako polovica z nich sú európske krajiny.[37] EÚ napriek tomu naďalej venuje veľkú pozornosť krajinám, ktoré zvažujú ustanovenie alebo revíziu svojich právnych rámcov. V čase, keď dôverou ľudí v podniky a vlády otriasli odhalenia hromadného sledovania a porušovania ochrany údajov, európski zákonodarcovia majú veľkú zodpovednosť a dá sa predpokladať, že ich rozhodnutia z tohto roka budú mať vplyv aj za hranicami Európy.

Podľa názoru EDPS znenie nariadenia GDPR je na dobrej ceste, ale určité obavy pretrvávajú a niektoré sú veľmi vážne. V prípade spolurozhodovacieho postupu vždy existuje riziko, že niektoré ustanovenia sa oslabia v rámci rokovaní na základe dobrého úmyslu pri hľadaní politického kompromisu. V prípade reformy ochrany osobných údajov je tomu však inak, pretože sa zaoberáme základnými právami a spôsobom ich ochrany počas celej generácie.

Na tomto základe cieľom tohto stanoviska je pomôcť hlavným inštitúciám EÚ pri riešení problémov. Chceme nielen väčšie práva pre jednotlivé dotknuté osoby, ale aj väčšiu zodpovednosť pre prevádzkovateľa; chceme umožniť inovácie s právnym rámcom, ktorý je neutrálne zameraný voči technológiám, ale pozitívne zameraný voči výhodám, ktoré technológie môžu priniesť spoločnosti.

Keďže rokovania sú v záverečnej fáze, veríme, že naše odporúčania pomôžu EÚ dostať cez cieľovú rovinku s takou reformou, ktorá bude aj naďalej slúžiť svojmu účelu po celé roky a desaťročia v budúcnosti: nová kapitola pre ochranu osobných údajov s globálnou perspektívou, pričom EÚ bude slúžiť ako príklad.

V Bruseli 28. júla 2015

Giovanni BUTTARELLI

Európsky dozorný úradník pre ochranu údajov

Dodatok

Dňa 27. júla 2015 sme uverejnili (stanovisko EDPS č. 3/2015) náš návrh odporúčaní k prevádzkovým ustanoveniam všeobecného nariadenia o ochrane údajov (GDPR). Po zohľadnení podstaty článkov v príslušných verziách troch inštitúcií, Komisie, a to Európskeho parlamentu a Rady, by sme radi ponúkli naše odporúčania k obsahu odôvodnení v GDPR ako ďalší príspevok k prebiehajúcim trilaterálnym rokovaniam.

Odôvodnenia v preambule právneho nástroja EÚ sú dôležité, pretože sa v nich objasňujú dôvody každého ustanovenia. Aj keď odôvodnenia nemajú nezávislú právnu hodnotu, môžu sa používať pri výklade rozsahu pôsobnosti vecných ustanovení v texte. SDEÚ opakovane uviedol, že správne odôvodnenia sú dôležité na to, aby súd mohol vykonávať svoju funkciu výkladu práva. Keďže obsahujú podstatu právneho aktu, zaslúžia si starostlivé zváženie.

V týchto odporúčaniach totiž zdôrazňujeme, že rešpektovanie ľudskej dôstojnosti má byť potvrdené ako základ každého spracovania osobných informácií. Je potrebné, aby všeobecné nariadenie o ochrane údajov predstavovalo koncepciu etického prístupu, ktorá zahŕňa spoločenské výhody technologických zmien a inovácií a zároveň ochraňuje jednotlivcov pred ujmou a splnomocňuje ich, aby prevzali kontrolu nad informáciami o sebe v kybernetickom priestore. Odôvodnenia majú poskytovať väčší stimul pre zodpovednosť kontrolórov a priestor na usmernenie orgánmi dohľadu v rámci Európskeho výboru pre ochranu údajov.

Naďalej podporujeme čo najjasnejšie, najjednotnejšie a najzrozumiteľnejšie znenie nariadenia. Odporúčame tiež, aby sa z odôvodnení odstránili všetky zbytočné detaily, ktoré by mohli obmedziť pružnosť pri prispôsobovaní budúcim výzvam v čase, keď sa hlavným trendom stáva neustála zmena.

V Bruseli 9. októbra 2015

Giovanni Buttarelli

Poznámky

[1] Spoločné vyhlásenia Európskeho parlamentu, Rady, Komisie, Spoločné vyhlásenie o praktických opatreniach pre spolurozhodovací postup (článok 251 Zmluvy o ES) (2007/C 145/02), Ú. v. EÚ C 145, 30.6.2007.

[2] COM(2012)11 final; legislatívne uznesenie Európskeho parlamentu z 12. marca 2014 k návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov (všeobecné nariadenie o ochrane údajov), P7_TA(2014)0212; návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) – Príprava všeobecného prístupu, dokument Rady 9565/15, 11.6.2015.

[3] Celý názov je návrh smernice o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov príslušnými orgánmi na účely predchádzania trestným činom, ich vyšetrovania, odhaľovania alebo stíhania alebo na účely výkonu trestných sankcií a o voľnom pohybe takýchto údajov, COM (2012)10 final; legislatívne uznesenie Európskeho parlamentu z 12. marca 2014 o návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov príslušnými orgánmi na účely predchádzania trestným činom, ich vyšetrovania, odhaľovania alebo stíhania alebo na účely výkonu trestných sankcií a o voľnom pohybe takýchto údajov, P7_TA(2014)0219. Pokiaľ ide o načasovanie a rozsah tohto trialógu, pozri závery Európskej rady z 25. – 26. júna 2015, EUCO 22/15; „plán“ pre trialóg bol uvedený na spoločnej tlačovej konferencii Parlamentu a Komisie http://audiovisual.europarl.europa.eu/AssetDetail.aspx?id=690e8d8d-682d-4755-bfb6-a4c100eda4ed [naposledy sprístupnené 20.7.2015], ale oficiálne nezverejnené. Nariadenie GDPR nadobudne účinnosť dvadsiatym dňom po jeho uverejnení v Úradnom vestníku a očakáva sa, že bude uplatniteľné v plnom rozsahu dva roky po nadobudnutí jeho účinnosti (článok 91).

[4] Oznámenie o voľnom pracovnom mieste na pozíciu európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov COM/2014/10354 (2014/C 163 A/02), Ú. v. EÚ C 163 A/6 28.5.2014. V stratégii EDPS na obdobie rokov 2015 – 2019 bol uvedený záväzok „hľadať uskutočniteľné riešenia, ktoré zabraňujú byrokracii, zostávajú flexibilné, pre technologické inovácie a cezhraničné toky údajov a ktoré umožňujú fyzickým osobám efektívnejšie presadzovať svoje práva tak online, ako aj offline“; Ísť príkladom: stratégia EDPS 2015 – 2019, marec 2015.

[5] Stanovisko EDPS k reformnému balíku pre ochranu údajov, 7.3.2015.

[6] Pozri prílohu listu pracovnej skupiny zriadenej podľa článku 29 adresovaného Věre Jourovej, komisárke pre spravodlivosť, spotrebiteľov a rodovú rovnosť, 17.6.2015.

[7] Vecná a územná pôsobnosť nariadenia GDPR sa ťažko dá stručne zhrnúť. Inštitúcie sa podľa všetkého dohodli aspoň na tom, že pôsobnosť sa vzťahuje na organizácie so sídlom v EÚ, ktoré sú zodpovedné za spracovanie osobných údajov buď v rámci EÚ, alebo mimo nej, organizácie so sídlom mimo EÚ, ktoré spracúvajú osobné údaje fyzických osôb v EÚ v priebehu ponúkania tovaru alebo služieb alebo sledovania fyzických osôb v EÚ. (Pozri článok 2 o vecnej pôsobnosti a článok 3 o územnej pôsobnosti).

[8] Ďalšie výsledky prieskumu: siedmi z desiatich vyjadrili obavy, že sa ich informácie použijú na iný účel, ako ten, na ktorý boli zhromaždené, jeden zo siedmich Európanov tvrdí, že by sa vždy mal požadovať ich výslovný súhlas pred zhromaždením a spracovaním ich údajov a dve tretiny považujú za dôležitú schopnosť preniesť osobné informácie od starého poskytovateľa služby k novému; Osobitný prieskum Eurobarometer 431 o ochrane údajov, jún 2015. Porovnateľné výsledky sa získali z prieskumu Pew Research z roku 2014, kde sa zistilo, že 91 % Američanov má pocit, že stratili kontrolu nad tým, ako podniky zhromažďujú a používajú osobné informácie užívateľov sociálnych sietí, 80 % malo obavy z tretích strán, ako napr. inzerenti alebo podniky,

ktoré získajú ich údaje, a 64 % uviedlo, že vláda by mala urobiť viac na reguláciu inzerentov; Pew Research Privacy Panel Survey, január 2014.

[9] Komisia navrhuje komplexnú reformu pravidiel na ochranu osobných údajov s cieľom zvýšiť kontrolu užívateľov nad svojimi údajmi a znížiť náklady pre podniky.

[10] List od mimovládnych organizácií (MVO) predsedovi Junckerovi, 21.4.2015 https://edri.org/files/DP_letter_Juncker_20150421.pdf a odpoveď od vedúceho kabinetu podpredsedu Timmermansa, 17.7.2015 https://edri.org/files/eudatap/Re_EC_EDRi-GDPR.pdf [sprístupnené 23.7.2015]. EDPS sa v máji 2015 stretol so zástupcami niektorých z týchto MVO, aby prediskutovali ich obavy; TLAČOVÁ SPRÁVA EDPS/2015/04, 1. 6. 2015, Reformy ochrany údajov v EÚ: EDPS sa stretáva s medzinárodnými skupinami pre občianske slobody; úplný záznam z diskusie je k dispozícii na webovej lokalite EDPS (https://secure.edps.europa.eu/EDPSWEB/edps/EDPS/Pressnews/Videos/GDPR_civil_soc).

[11] Článok 2 ods. 2 písm. e).

[12] Článok 1.

[13] Článok 8 charty znie [zdôraznené]

> *1. Každý má právo na ochranu osobných údajov, ktoré sa ho týkajú.*
>
> *2. Tieto údaje musia byť* ***riadne spracované*** *na* ***určené účely*** *na* ***základe súhlasu dotknutej osoby alebo na inom oprávnenom základe ustanovenom zákonom****. Každý má právo na prístup k zhromaždeným údajom, ktoré sa ho týkajú, a* ***právo na ich opravu****.*
>
> *3. Dodržiavanie týchto pravidiel podlieha* ***kontrole nezávislého orgánu****.*

[14] Článok 10. Pokiaľ neexistuje jasné a právne záväzné vymedzenie pojmu „pseudonymizované údaje“ odlišné od „osobných údajov“, tento typ údajov musí zostať v pôsobnosti pravidiel ochrany osobných údajov.

[15] Články 6 ods. 2 a 6 ods. 4. Vzhľadom na to, že existuje určitá neistota, pokiaľ ide o význam pojmu „zlučiteľnosť“, na základe stanoviska pracovnej skupiny pre ochranu údajov zriadenej podľa článku 29 k obmedzeniu účelu odporúčame všeobecné kritériá na posúdenie, či spracovanie je zlučiteľné (pozri článok 5 ods. 2).

[16] Efektívne funkčné oddelenie predstavuje jeden zo spôsobov zabezpečenia zákonného spracovania bez súhlasu, ale legitímny záujem by nemal byť prílišne predkladať. V niektorých situáciách vhodnou alternatívou môže byť tiež bezvýhradné právo na odstúpenie. Posúdenie, či sa súhlas poskytuje slobodne, závisí sčasti od toho a) či existuje výrazná nerovnováha medzi dotknutou osobou a prevádzkovateľom a b) v prípadoch spracovania podľa článku 6 ods. 1 písm. b), či plnenie zmluvy alebo poskytnutie služby je podmienené súhlasom na spracovanie údajov, ktoré nie je nevyhnutné na tieto účely. (pozri článok 7 ods. 4.). Toto odráža ustanovenie v spotrebiteľskom práve EÚ: podľa článku 3 ods. 1) smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, „Zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa.“

[17] Tieto pravidlá zahŕňajú rozhodnutia o primeranosti pre špecifikované sektory a územia, pravidelné preskúmania rozhodnutí o adekvátnosti a záväzných podnikových pravidiel. Pozri články 40 – 45.

[18] Článok 73.

[19] Článok 76. V súvislosti s vymáhaním nápravy v prípade porušenia pravidiel ochrany údajov pozri správu Agentúry pre základné práva, Prístup k prostriedky nápravy v oblasti ochrany údajov v členských štátoch EÚ, 2013.

[20] Pravidlá EÚ kladú dôraz na sebahodnotenie podnikov, pokiaľ ide o súlad s článkom 101 ZFEÚ týkajúcom sa zákazu protisúťažných dohôd, pričom dominantné firmy na trhu sú „osobitne zodpovedné“ za to, aby zabránili každej činnosti, ktorá by mohla narušiť účinnú hospodársku súťaž (odsek 9 usmernenia Komisie 2009/C 45/02); pozri predbežné stanovisko EDPS k ochrane súkromia a konkurencieschopnosti v ére veľkých dát, 14. 3. 2014.

[21] Tieto tri texty sa rôznym spôsobom vzťahujú na „zrozumiteľný spôsob a formu použitím jasného a jednoduchého jazyka“ (odôvodnenie 57), EP; článok 19, COM a Rada) a na to byť „jasný a jednoznačný“ (odôvodnenie 99), EP; článok 10a EP) a poskytovanie „jasných a zrozumiteľných informácií" (článok 10 EP, článok 11 EP) a informácií, ktoré sú „stručné, jasné, zrozumiteľné a ľahko dostupné“ (odôvodnenie 25, EP, COM a Rada; článok 11 EP).

[22] Ustanovenia pre delegované akty boli z veľkej časti odstránené vo verziách Parlamentu a Rady. Sme presvedčení, že EÚ by mohla ísť ešte ďalej a prenechať tieto technické záležitosti odbornému posúdeniu nezávislých orgánov.

[23] Na základe našich odporúčaní by dĺžka textu zahŕňala okolo 20 000 slov; priemerná dĺžka textov troch inštitúcií zahŕňa asi 28 000 slov.

[24] Článok 22.

[25] Články 31 a 33.

[26] Článok 39.

[27] Článok 83. Výskum a archivácia samé osebe netvoria právny základ pre spracovanie a z tohto dôvodu odporúčame vypustiť článok 6 ods. 2.

[28] Článok 83a

[29] Pracovná skupina zriadená podľa článku 29 načrtla víziu riadenia, mechanizmu konzistentnosti a jednotného kontaktného miesta založených na dôvere v nezávislé orgány pre ochranu údajov a vytvorených na troch úrovniach:

- jednotlivý orgán pre ochranu údajov má silné postavenie a dostatočné finančné prostriedky na riešenie prípadov v rámci svojej právomoci,
- efektívna spolupráca medzi orgánmi pre ochranu údajov s jasnou vedúcou pozíciou v cezhraničných prípadoch,
- Európsky výbor pre ochranu údajov (EDPB), ktorý musí byť autonómny s vlastnou právnou subjektivitou, dostatočnými prostriedkami, pozostávajúci z rovnocenných orgánov pre ochranu údajov spolupracujúcich v duchu solidarity s právomocou prijímať záväzné rozhodnutia a podporovaný sekretariátom, ktorý slúži výboru prostredníctvom predsedu.

[30] Odporúčame tiež vyjasniť kompetencie dozorných orgánov a menovanie vedúceho orgánu v prípadoch nadnárodného spracovania pri zachovaní schopnosti dozorných orgánov riešiť čisto miestne prípady. Odporúčame zjednodušenú verziu mechanizmu konzistentnosti s lepším objasnením spôsobu identifikovania prípadov, v prípade ktorých by dozorné orgány mali konzultovať s Európskym výborom pre ochranu údajov a v prípade ktorých by výbor musel vydať záväzné rozhodnutie v záujme zabezpečenia jednotného uplatňovania nariadenia.

[31] Oznámenie Komisie Stratégia pre jednotný digitálny trh v Európe, COM(2015) 192 final; závery Európskej rady, jún 2015, EUCO 22/15; Závery Rady o digitálnej transformácii európskeho priemyslu, 8993/15.

[32] Článok 14 písm. h).

[33] Článok 23.

[34] Článok 18. Ďalej odporúčame v záujme účinnosti, že právo na prenosnosť údajov musí mať široký rozsah využitia a nemá sa využívať len v prípade spracovateľských operácií, pri ktorých sa používajú údaje poskytnuté dotknutou osobou.

[35] Odporúčame napríklad vynechať výrazy, ako „online“, „písomne“ a „informačná spoločnosť“.

[36] Jednou z možností, ktorú by sme uprednostnili, je, aby sa tak urobilo prostredníctvom ustanovenia v samotnom nariadení GDPR.

[37] Greenleaf, Graham, Global Data Privacy Laws 2015: 109 Countries, with European Laws Now a Minority (30. január 2015); (2015) 133 Privacy Laws & Business International Report, február 2015; UNSW Law Research Paper No. 2015-21.